

ભારતમાં મહત્વના પાકોની માહિતી

ક્રમ	પાકનું નામ	પાકનો પ્રકાર	તાપમાન	વરસાદ	જમીન અને આબોહવા	સૌથી વધુ ઉત્પાદન
૧	ઘઉં	રવિ (શિયાળુ)	10 થી 15 ડિગ્રી	75 સે.મી.	કાંપવાળી ચીકણી માટી રેતાળ જમીન સમશીતોષ્ણ કટિબંધીય	<ul style="list-style-type: none"> * ઉત્તરપ્રદેશ, પંજાબ, રાજસ્થાન અને હરિયાણામાં વધુ ઉત્પાદન. * પંજાબને ઘઉંના કોઠાર માનવમાં આવે છે. * ગુજરાતમાં ભાલ વિસ્તારમાં ' ભાલિયા ઘઉં થાય છે. * ગુજરાતમાં મહેસાણા, રાજકોટ, જૂનાગઢ અને ખેડામાં થયા છે. ભારત વિશ્વમાં ચોથું સ્થાન ધરાવે છે. * સોના, સોનાલિકા, કલ્યાણ સોના વગેરે મુખ્ય જાત છે.
૨	ડાંગર	ખરીફ અને જાયદ (ઉનાળુ)	22 થી 32 ડિગ્રી	150 થી 300 સે.મી	જમીન સપાટ હોવી જરૂરી	<ul style="list-style-type: none"> * તમિલનાડુ, પશ્ચિમ બંગાળ આબોહવા ઉષ્ણ કટિબંધીય પાક છે. દહેરાદૂનના બાસમતી ચોખા વિશેષ સ્વાદ અને સુગંધ માટે પ્રસિધ્ધ છે. * ચીન બાદ ભારતનો બીજા નંબરે આવે છે. * પશ્ચિમ બંગાળ, તામિલનાડુ, આંધ્રપ્રદેશ બિહાર, ઓડિશા * ચોખાની ઋતુ મુજબ ત્રણ જાત ઔસ, અમન અને બોરો છે. * ગુજરાતમાં સુરત, તાપી, પંચમહાલ, ખેડા, અમદાવાદ,
૩	બાજરી	ખરીફ અને જાયદ	25° થી 30° ડિગ્રી	40 થી 50 સે.મી	હલકી રેતાળ, ગોરાડું જમીન	<ul style="list-style-type: none"> * ગુજરાત, રાજસ્થાન અને ઉત્તરપ્રદેશ * ગુજરાતમાં બનાસકાંઠા જીલ્લો મોખરે છે.
૪	જુવાર	ખરીફ	25° થી 30° ડિગ્રી	50 સે.મી.	કાળી અને ગોરાડું જમીન	<ul style="list-style-type: none"> * ભારત જુવારનો વિશ્વમાં સૌથી મોટો ઉત્પાદક દેશ છે. * મહારાષ્ટ્ર, કર્ણાટક, મધ્યપ્રદેશ, આંધ્રપ્રદેશ અને તેલંગણા * ગુજરાતમાં સુરત અને તાપી જિલ્લો મોખરે છે.
૫	ચણા	રવિ	20 થી 25 ડિગ્રી	40 થી 45 સે.મી.	ચીકણી માટી	<ul style="list-style-type: none"> * મધ્યપ્રદેશ, રાજસ્થાન, હરિયાણા અને મહારાષ્ટ્ર સૌથી વધુ *
૬	તુવેર, અડદ, મગ,મઠ	ખરીફ		ઓછા વરસાદ	રેતાળ ગોરાડું જમીન	<ul style="list-style-type: none"> * મધ્યપ્રદેશ, રાજસ્થાન, ઉત્તરપ્રદેશ * ગુજરાતમાં તુવેર વડોદરા જિલ્લામાં વધુ થાય છે. * ગુજરાતમાં મગ-મઠ કચ્છ જિલ્લામાં વધુ થાય છે.

						* ગુજરાતમાં અડદ પાટણ જીલ્લામાં વધુ થાય છે.
૭	શેરડી	ખરીફ	21 થી 27 ડિગ્રી	75 થી 150 સેમી.	ઊંડી કાંપવાળી ચીકણી અને ફળદ્રુપ	* ઉત્તરપ્રદેશ, મહારાષ્ટ્ર, તમિલનાડુ, કર્ણાટક, હરિયાણા, પંજાબ * ગુજરાતમાં દક્ષિણ ગુજરાત અને સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારમાં વધુ થાય છે. * શેરડી ઉત્પાદનમાં ઉત્તરપ્રદેશ પ્રથમ ક્રમે છે પરંતુ ખાંડ ઉત્પાદનમાં મહારાષ્ટ્ર પ્રથમ ક્રમે આવે છે.
૮	કપાસ	ખરીફ રોકડિયા પાક	21° થી 30° ડિગ્રી	50 થી 100 સેમી.	કાળી માટી, કાંપવાળી	* પંજાબ, મહારાષ્ટ્ર, ગુજરાત અને હરિયાણામાં વધુ. * ભારતમાં કપાસ ' સફેદ સોના ' તરીકે ઓળખાય છે. * ગુજરાતમાં સુરેન્દ્રનગર, રાજકોટ, વડોદરા, અમદાવાદ, મહેસાણા, સાબરકાંઠા , ખેડા
૯	મગફળી	ખરીફ અને જાયદ	20 થી 30 ડિગ્રી	50 થી 75 સેમી	લાલ, પીળી અને કાળી	* આંધ્રપ્રદેશ, તમિલનાડુ અને ગુજરાતમાં સૌથી વધુ.
૧૦	તમાકુ	ખરીફ રોકડિયા પાક	20°	100 સે.મી.	ગોરાડું જમીન	* આંધ્રપ્રદેશ, ગુજરાત, બિહાર, ઉત્તરપ્રદેશ, મહારાષ્ટ્ર, પ.બંગાળ * ગુજરાતમાં ખેડા, આણંદ, મહેસાણા, વડોદરા, પંચમહાલ
૧૧	ચા		20° થી 30° ડિગ્રી	150 થી 300 સેમી	ઢોળાવ વાળી લોહતત્વવાળી જમીન	* આબોહવા ઉષ્ણ અને સમશીતોષ્ણ કટિબંધ * આસામ, પ.બંગાળ, તમિલનાડુ, કેરલ, ત્રિપુરા, કર્ણાટક
૧૨	કોફી		15° થી 28° ડિગ્રી	150 થી 200 સેમી	પર્વતીય ઢોળાવવાળી	* કર્ણાટક, તમિલનાડુ, કેરળ, આંધ્રપ્રદેશ
૧૩	મકાઈ	ખરીફ	21° થી 27° સે	50 થી 100 સેમી	કાળી, કઠણ પથરાળ જમીન	* કર્ણાટક, ઉત્તરપ્રદેશ, બિહાર, આંધ્રપ્રદેશ, મધ્યપ્રદેશ, ગુજરાત * ગુજરાતમાં પંચમહાલ, દાહોદ, સાબરકાંઠા અને અરવલ્લી
૧૪	એરંડા	ખરીફ અને રવિ				* ગુજરાત, આંધ્રપ્રદેશ અને રાજસ્થાન * ગુજરાતમાં બનાસકાંઠા, રાજકોટ, અમરેલી, અને પાટણ
૧૫	કોકો					* ગરમ અને ભેજવાળી આબોહવા * કર્ણાટક, તમિલનાડુ, કેરલ *
૧૬	શણ		30° થી 40° સે	100 સેમીથી વધુ	નદીઓના મુખત્રિકોણ પ્રદેશ કાંપ અને ફળદ્રુપ	* પ.બંગાળ, આસામ, ઓડીશા, બિહાર * ભારતનું શણ ઉત્પાદનમાં પ્રથમ સ્થાન ધરાવે છે.

					જમીન	* શણને ' બંગાળના સોનાના રેસા' તરીકે ઓળખાય છે. *
૧૭	જવ		15° થી 18° સે	70 સેમી થી 100 સેમી સુધી વરસાદ		* જવની સૌથી વધુ ઉત્પાદકતા પંજાબમાં છે. * પંજાબ ,ઉત્તરપ્રદેશ,રાજસ્થાન, હરિયાણા

gnanbhandar.com